СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 35. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 12. лютого, 1930. VOL. XXXVIII. N. 35. Jersey City, N. J., Wednesday, February 12, 1930. THREE CENTS.

РЕВІЗІЯ У СОВІТСЬКІМ ПОСОЛЬСТВІ В МЕКСИКУ

РІВНОЖ РЕВІДУЮТЬ ПАКУНКИ СОВІТСЬКОГО ПОСЛА ПРИ ЙОГО ВІДІЗДІ З МЕКСИКА.

МЕКСИКО СИТІ. — Мексиканська поліція арештувала совітського посла Макара й держала його арештованого на границі три години. За той час переведено ревізію його пакунків.

В тім самім часі переведено ревізію в будинку совітського посольства, де забрано богато ріжних документів і арештовано служачого.

Ревізії ті стоять у звязку з замахом на життя президента Рубія і з комуністичною аґітацією, зверненою проти уряду. Совітський посол заложив протест ізза нарушення міжнародного права недоторканости заграничних представників.

ДОСТАВЛЯЛИ 1,000,000 ҐАЛЬОНІВ РІЧНО.

ГОРІВКУ ПЕРЕРОБЛЯЛИ З ПРОМИСЛОВОГО АЛЬКОГОЛЮ. СПІЛКА ОПЕРУВАЛА ПО 287 МІСТАХ.

ШИКАҐО. — Федерал ґренд джурі передала федеральному судді Джорджови Карпентерови акт обжаловання, яким поставлено перед суд 186 безнесових фірм і осіб, котрі нарушували 7 літ акт Волстеда. Ота спілка виробила на протязі 7 літ алькоголю на суму $4,000,000. Мала вона свої дестилярні по всіх великих містах, а зуживала річно 1,000,000 ґальонів промислового алькоголю.

НАЇЗД НА ПЕРШОКЛЯСНИЙ ГОТЕЛЬ.

НЮ ЙОРК. — 25 федеральних прогибіційних аґентів перевели ревізію в готелю Менґер, одним з найкращих і найбільших готелів міста. Наїзд переведено в повнім спокою. Гості навіть не знали, про що ходить. Аґенти наняли собі покої й обсталювали через кельнерів ріжні алькоголічні напої, які їм доставлено без усяких перешкод.

Вийшло на яв, що таки в самім готелю мешкали як гості бутлеґери, які доставляли алькоголічні напої.

КОНЕЦЬ СТРАЙКУ КРАВЦІВ.

ТА НЕ ОБІЙШЛОСЯ БЕЗ ЖЕРТВ У ЛЮДЯХ.

НЮ ЙОРК. — Один з найбільших кравецьких страйків, який обнимав 35,000 робітників, зближається до кінця. Можна надіятися, що частина робітників поверне до роботи вже в четвер.

Вчора прийшло при масовім пікетованню до ріжних терть, підчас яких побито Якова Ротенберґа, власника шапи, котрий не признавав кравецької юнії. Ротенберґа відвезено до шпиталю, де він помер наслідком одержаних ран. Ізза тої смерти арештовано шофера Ірвінґа Ашкеназого, як того, що мав побити Ротенберґа.

Кравці повернуть до роботи з тою самою платнею, яку одержували передом, з 40-годинним тижнем праці й контрактами на протяг двох літ. Кромі цього має бути установлена спільна комісія, яка має занятися студіями над кравецьким бизнесом, щоби завести певного рода стабілізацію.

ВКРАЛИ ЛІТАК З ГАНҐАРУ.

КОЛОМБОС (Огайо). — Вже крадуть і літаки. З ганґару в Порт Коломбос украли невідомі злодії літак ч. 3823.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ҐЮЗА.

ВАШИНҐТОН. — Сталося це, чого ніхто не надіявся і чого досі ніколи не було, коли ходить про номінацію президента найвищого суду. Ото сенатори Норис і Бліз розпочали акцію, звернену проти настановлення Чарлза Ґюза президентом найвищого суду. Норис каже, що Ґюз покинув місце судді при найвищім судді, щоби віддатися політичній карієрі й кандидувати на президента, Ґюз намагався, щоби добути місце, яке приносить більші матеріяльні доходи. Через те він не повинен вертати назад до суду і то вертати на ще висше місце, як його мав, коли покидав суд.

ЗАСЛІПИВ ВОВКА.

СОЛТ МЕРІ (Онтаріо). — Машиніст Чарлз Джеймс задержав тягаровий поїзд, бо засліплений світлом машини вовк не уступався з залізничого тору. Машиніст зійшов на тор і забрав вовка на машину. Кажуть, що таке лучається машиністам дуже часто з лисами. Та найбільше лисів і вовків гине таки під колесами поїзду, бо машиністи не мають часу, щоби здержувати поїзди.

РУБІО ВЖЕ ПРИ РОБОТІ.

МЕКСИКО СИТІ. — Ортиз Рубіо, новий президент Мексика, на котрого доконано перед кількома днями атентату, хоч опухлий і обвязаний, але полагоджує найпильніші державні справи.

ЗЛОЧИНИ РОСТУТЬ.

НЮ ЙОРК. — Поліціний інспектор подає, що в однім дні занотовано в Ню Йорку 72 випадки більших кримінальних злочинів.

ПИТАЮТЬ, ЯК НАБРАВСЯ МАЄТКУ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Ля Ґардія поставив у палаті послів резолюцію, якою домагається переведення слідства над маєтком нюйорського судді Московіца. Ля Ґардія каже, що суддя не міг збити такого великого маєтку з судейської платні.

СТАБІЛІЗУЮТЬ ЦІНУ НА ПШЕНИЦЮ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна Фармерська Рада признала кредит на суму $10,000,000 ново повставшій „Ґрейн Стебілізейшен Корпорейшен", яка має довести до усталення цін на пшеницю.

Згідно з параґр. 56. статутів У. Н. Союза, отсим повідомляється всіх Вп. Головних Урядників У. Н. Союза, що

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

—— РОЗПІЧНЕТЬСЯ ——

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 17-го ЛЮТОГО С. Р.

В ГОДИНІ 9-тій РАНО

В ДОМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

під ч. 81-83 ҐРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

МОРД ІЗЗА РАДІЯ.

В Майнерсвіл, Па., сталася страшна пригода. Українець Петро Ющик, родом з Галичини, сидів у себе в хаті й слухав музики на радіо. В другому помешканню через стіну жив другий Українець з Галичини, Михайло Смит. Він запукав у стіну, щоби Ющик замкнув радіо, але Петро Ющик не послухав його, бо було ще рано, десь чверть до десятої години.

Тоді Смит вийшов на ґанок і запукав до дверей Ющика. На це вийшла донька Ющика й коли побачила рушницю в руках Смита, то зі страху зімліла. Батько поспішив до дверей, щоби дізнатися, що так доньку налякало, але на дверях Смит стрілив у нього в ґруди.

Раненого Ющика привезли до лікарні, де він у страшних муках сконав. Покійний полишив жінку й четверо малих дітей.

„УСПІХИ" ІНДУСТРІЯЛІЗАЦІЇ.

Видобування угля на Донецькому басейні впало до 30.4% місячного завдання. За перші 10 днів січня Донбас „не доработав" 102 тис. тон.

ТЕЖ „УСПІХ".

На іжевских заводах (Урал) продукційна програма не виконана на 19%. Продукційність праці знесилилась на 12.3%.

КОРОЛЬ ЦИНІКІВ.

Королем циніків можна сміло назвати російського летуна Попова. В Ніцці в лазні поповнив він самовбивство. Оставив тестамент, в якому записав: 100 франків тому урядникові, що споряджуватиме протокол його смерти, директорови лазні бритву, якою самовбивник підтяв собі жили, а в листі цьому директорові ґратулює реклями, яку його лазні зробило його самовбивство.

ТЕРОР НА СЕЛАХ.

По цілій Україні, а також і в Росії, продовжуються підпалення колгоспів, радгоспів і господарств активних прихильників комунізму. В грудні вбито кілька десятків комуністів і селян, що співчували їм.

НЕ ОДНИМ ХЛІБОМ ЖИВИЙ БУДЕШ.

Католицькі часописи твердять, що, як виявлено Ватиканом, гроші, які були видані папою для допомоги голодуючим в Росії, були використані большевики на закупно сальварсана.

ПОШУКУЄМО 2 УКРАЇНЦІВ З $100.

СЕСТРИЦТВО ІМЕНИ ОЛЬГИ БЕСАРАБОВОЇ, ВІДДІЛ 47 У. Н. СОЮЗА В БЕТЛЕГЕМ, ПА., ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

НАШ ЖІНОЧИЙ ВІДДІЛ ІСТНУЄ ВСЬОГО ОДИН РІК, АЛЕ РОЗВИВАЄТЬСЯ ГАРНО, БО ГУРТУЄ БІЛЯ СЕБЕ СВІДОМИХ І ПАТРІОТИЧНИХ ЖІНОК. ОТ ТОМУ НАСТАВАЛИ НАШІ ЖІНКИ, ЩОБИ І НАШЕ СЕСТРИЦТВО БУЛО МІЖ ТИМИ, КОТРИХ ІМЕНА ДУТЬ ВИРИТІ НА МАРМУРОВІЙ ТАБЛИЦІ, ЯКА ВИДНІТИМЕ В ДОМІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ. ХОТІЛИ МИ БАЧИТИ НАШЕ ІМЯ НЕ РАДИ СЛАВИ, А РАДИ ТОГО, ЩОБ ІМЯ НАШОЇ СТРДНИЦІ, ОЛЬГИ БЕСАРАБОВОЇ СВІДЧИЛО, ЩО ЇЇ МУКИ І МУЧЕНИЦЬКА СМЕРТЬ ВИХОВУЮТЬ НОВІ КАДРИ СВІДОМИХ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК, КОТРІ ДОРОЖАТЬ ТИМИ ІДЕАЛАМИ, ЗА ЯКІ ПОТЕРПІЛА ПОКІЙНА БЕСАРАБОВА Й ЗА ЯКІ НАШІ БОРЦІ ІНВАЛІДАМИ СТАЛИ.

НАШУ ЖЕРТВУ ВИСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

КУДИ ЙДУТЬ СЕЛЯНСЬКІ ГРОШІ.

Паризька газета „Матен" пише про комедію суду над Бесідовським. „Радянська влада видає у Франції Комінтернови 150,000 долярів. Посольство ці гроші одержує, розподілює й витрачає. На цей раз радянська влада злапана й не має права казати, що не відповідає за III-тий Інтернаціонал."

ҐІНДЕНБУРҐ СКАРЖИТЬ.

Президент німецької держави Ґінденбурґ заскаржив до суду редактора націоналістичного органу „Апоріф" за статтю під наг. „Чи президент держави ще живе?" У цій статті автор називає Ґінденбурґа манекіном-лялькою без ніякого значіння і т. п. Процес будить у світі зрозумілу сензацію.

ЩО МОЖНА ВКРАСТИ В АРТИСТКИ?

Славній співачці Аді Сарі вкрали в Празі торбинку, в якій було готівки і дорогоцінностей на 100,000 зол. За злодіями загинув слід.

МОДЕРНІ РОЗКОПИНИ.

В пошукуванню за грішми большевики розкопують цвинтарі, сподіваючися знайти там зариті клади (скарби).

НЕ В ОДНУ ДУДКУ.

Проти політики Сталіна, що вимагає „колективизації цілого селянського господарства", виступив комісар фінансів Брюханов із твердженням, що „колхозная политика зруйнує цілий податковий апарат СССР." Сталін є за „колхози", Брюханов за „куркуля".

СИЛА ЗВИЧАЮ.

Не дивлючись на завзяту антирелігійну аґітацію большевиків, в Щедрий Вечір усі церкви на Україні та в Росії були переповнені віруючими.

„УКРАЇНІЗІРОВАНІЄ".

ЦК КПУ постановив усилити українізацію на „Донбасі", де отверто і спецами і робітниками проявляється великодержавний російський шовінізм. В першу чергу „українізуються" комсомол і партійний апарат.

„НЕСОВІСНІ" КУХАРІ.

Є в Самборі суд, а при ньому, як звичайно, кримінал. А в кримінали кухарі, як звичайно, з кримінальників. В перший день наших свят забанували кухарі за волею. Подумали, зробили. Було їх чотирих і всі утікли на волю. Вязні осталися без теплої їди, а кримінал без кухарів.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РУХ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„Комуніст" пише, що на Радянській Волині поновились випадки терористичних виступів селян проти радянських урядовців.

В селі Кропивна селяне замкнули дім, де було засідання комуністів, і підпалили його. „Комуніст" підкреслює, що селяне спокійно і з вдоволенням дивились на пожежу, в якій горіли комуністи. В селі Котельній селяне підпалили дім комуніста Мілька, у якім були збори комуністів з нагоди приїзду редактора ґазети „Радянська Волинь". Спалено також дім комуніста Ковальчука, а йому в день уродин „бандити" прислали письмо, в якім писали: „Ти, комуністе, нажився аж задовго і тепер готуйся на смерть".

За пару днів у ночі Ковальчука застрілено.

ПОЧАЛИСЯ ДЕБАТИ В СПРАВІ ЗНИЩЕННЯ СУБМАРИН

АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВПЕРШУ ЧЕРГУ РОЗВЯЗАННЯ СПРАВИ З КРУЖЛЯКАМИ.

ЛОНДОН (Англія). — Перед черговим пленарним засіданням морської конференції почалися жваві переговори між ріжними делеґаціями про те, яку квестію треба поставити на обговорення чергового пленуму. Англійська делеґація висовує наперед справу повного знищення великих панцирників. Проти цього висловлюється американська делеґація. Стимсон заявляє, що поки не осягнено порозуміння в справі кружляків та инших катеґорій дрібніших військових кораблів, не можна підносити справи панцирників, бо американська делеґація не знає, на чому вона стоїть.

Ґазета „Лондон Таймс" виступила з передовицею, в якій різко критикує становище американської делеґації. Ґазета вказує на те, що Америка, ведучи переговори про морське обеззброєння, разом з тим поспішно будує кілька нових воєнних кораблів, а між ними один панцирник, що дасть їй перевагу над анґлійською фльотою.

Разом з тим на приватних засіданнях та нарадах ріжних делеґацій роспочалися дебати в справі субмарин. Італійська делеґація заявляє, що вона буде вичікувати розвитку дебат, щоб у відповідний час сказати своє слово в цій справі. Покищо італійська делеґація не збирається поспішати з виясненням свого становища.

Мек Донелд у парляменті заявив на запитання Болдвіна, що переговори на морській конференції проходять успішно й він сподівається, що конференція прийде до бажаних наслідків обмеження воєнних фльот конферуючих держав. У свій час він подасть парляментови ширші інформації.

БАРТЕЛЬ УРАТУВАВ ДАШИНСЬКОГО.

ВАРШАВА (Польща). — В соймі почалися дебати над державним буджетом. Урядовий посольський бльок, званий бльоком „полковників", хотів було примусити маршалка сойму Дашинського уступити з його становища. Полковники не можуть забути й простити Дашинському його конфлікту з Пілсудським ізза офіцирської інвазії на сойм минулого року.

Премієр Бартель рішучо виступив проти такої поведінки й наміру „полковників" та загрозив уступленням зі свого становища, коли вони не відмовляться від своїх нападів на Дашинського й не приступлять до обговорення державного буджету. Рішуча постава Бартля вратувала становище Дашинського й сойм приступив до обговорення буджету.

ЗМЕНШЕННЯ САЛУНІВ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Піддаючись аґітації й домаганням німецьких прогибіціоністів, економічна комісія Райхстаґу почала обговорювати справу унормовання скількости салунів у Німеччині. Після довгих дебат комісія ухвалила предложити Райхстаґови резолюцію, щоби нові дозволи на провадження салунів видавалися лише в пропорції відповідно скількости населення в даній місцевости, а не відповідно „потребі", як робиться дотепер.

Коли така ухвала перейде в Райхстаґу, то скількість салунів з 236,000 має зменшитися на 70,000. Сподіваються, що проти такого предложення в Райхстаґу буде сильна опозиція, особливо щодо місцевостей, куди приїджають туристи, бо звичайно постійних мешканців там мало, а тому дозволені їм салуни та готелі не зможуть обслужити туристів і населення разом.

ЗРОБИВ МІЛІОНИ НА ГОРІВЦІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Умер лорд Фортевіот, властитель заводів по виробленню віски. В дитинстві він пособляв свому батькови торгувати в маленькому салуні, а по смерти лищив свому братови маєток у висоті 22,000,000 долярів. З того держава одержує спадкового податку 8,500,000 долярів.

НОВИЙ СЕКРЕТАР ВАТИКАНУ.

РИМ (Італія). — Секретар стейту папської держави, кардинал Ґаспарі, уступив зі свого становища ізза старого віку й слабого здоровля. На його місце папа призначив кардинала Пачелі. Кардинал Ґаспарі на свому становищу пробув пятнацять років.

Ред.: Йому нераз доводилося мати діло з українськими справами й він був досить добре поінформований в українському питанню.

ПОЛЬЩА ШУКАЄ ПРИЯТЕЛІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Сюди прибув естонський премієр-міністер і президент держави Штрандман. У Варшаві йому уряджено врочисте приняття, а варшавський університет нагородив його званням почесного доктора прав.

Естонський міністер справ закордонних Латік говорить, що ця візита не означає зміни в естонській політиці, а є лише актом закріплення польсько-естонської дружби, яка вже тягнеться довший час. Вертаючись до Ревеля, Штрандман заїде в Ригу, щоби там відвідати президента латиської републики.

БЕЗПЕЧНИЙ ЛІТАК.

БЕРЛІН (Німеччина). — На місцевому летничому полі переведено іспити літака нової конструкції. Підчас пробного лету летун кілька разів ставив літак у таку позицію, яка всі инші літаки приводить неминуче до катастрофи, але літак легко й спокійно приходив до нормальної позиції.

Це вважають великим винаходом у летництві, бо гине багато літаків, які падають на хвіст, чи сховзуються на крило, стративши при такій позиції опір в повітрі. З новим літаком цього не може трапитися.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКИЙ ОБЄДИНИТЕЛЬ І ОСВОБОДИТЕЛЬ.

12. лютого кождого року обходить Америка день уродин Абрагама Лінколна. Є се попри Джорджа Вашингтона найбільша постать американської політичної історії. Джордж Вашингтон визволив Америку зпід англійського панования, а Лінколн удержав її при єдности.

Діяльність Лінколна пригадує нам на те, що історія народа не кінчиться зі здобуттем самостійности, що здобуття самостійности не кінчить розвязки преріжних тяжких питань, а часто тільки починає. Майже кождому народови, що добув собі самостійність, приходиться скорше чи пізніше виступати в обороні сеї самостійности та в обороні своєї єдности. Коли приходить до розвязки поважних питань у народі, народ може легко розпастися на дві або більше частини, з котрих кожда буде пробувати розвязати питання в инший спосіб. Часто кожда з тих частин народа буде так дорожити своїми інтересами, що ніяк не погодиться на розвязку другої частини, що волить цілість завалити, як пристати на другу розвязку.

В часи Лінколна власне виринула така ситуація в Америці з приводу кріпацтва. Південні стейти, переважно рільничі, господарували великими плянтаціями, на котрих уживали (до управи бавовни, цукру й тютюну) сили чорних невільників. Північні стейти не вели плянтаційної господарки та щораз більше розвивали фабричні промисли, в яких корисніше вживати вільних людей. За се питанне свободи робітника й зайшла боротьба. Дискусія довела до того, що кожда сторона хотіла накинути другій свою розвязку. Остаточно південні стейти постановили відорватися від американського союза та сотворити новий союз, в якому кожда держава мала би ширші права та кожда держава могла би задержати рабство Муринів. Злученим Державам загрозило розбиття.

За задержанне соборности виступив президент Лінколн. Він не вагався вжити всяких зусиль, щоби тільки вдержати єдність Злучених Держав. Пішла війна, в котрій виграна осталася по стороні партії єдности головно завдяки Лінколнови. Побідила єдність, побідила при тому ідея визволення чорних рабів.

За сі заслуги Америка почитає нині день уродин Лінколна як національне свято.

Не вся Америка, однак. Полудневі стейти ще далі памятають свою ворожнечу до Лінколна, 19 стейтів ще й нині відмовляються святкувати память Лінколна.

Як видно зі сього, обєднуюче діло Лінколна ще й до нині не скінчене. Не инакше мається справа з визволенням Муринів. Правда, Мурина нині не можна трактувати як раба. Але Мурин ще нині має в собі богато з колишнього раба. Хоча вільний, він ще часто самий з доброї волі заховується як раб. Доперва як він буде заховуватися як вільний чоловік, доперва тоді завершене буде діло, почате Лінколном.

КАРТИНА „ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ" В РІДНІМ КРАЮ.

Анкета в справах громадських в Коломиї.

(Оригінальний допис до „Свободи").

(1)

I

А мувіць — цораз труднеј...
А мільчець — цораз болесней!
Ю. Тувім.

Тяжка тепер, дуже тяжка якабудь народна робота в Рідним Краю...

Чотири тисячі жертв упало в Варшаві в маю 1926 року — нібито в тій цїли, щоби зробити **„конец неправосьцьом"**, які мали бути в Польщі за часів премієра Вітоса і його безпосередних попередників.

Та „неправосьці" ті цілком якось не зникають з єдиноспасительної польської републики і лише така зміна сталася, що їх допускаються не вітосівці і не вшехполяки, але самі таки **„санатори"**, то є ті, котрі — мобляв — хотіли перевести „санацію" відносин в Польщі, хотіли усунути „неправосьці", а запровадити порядок. — Який? Або вони самі знали в році 1926-тім та чи вони й тепер знають, який?

Прецінь маршал Пілсудський окружив себе по тім славнім маєвім перевороті майже виключно цими людьми, що йому помагали той переворот зробити, отже передовсім своїми ґенералами та полковниками.

В цей спосіб повстав той ославлений **„ржонд пулковнікув"**, котрий у замаскованій формі властиво і тепер, по провалі послідного польського уряду Світальського, а за третього вже премієрства професора Бартля, держить керму публичних справ у Польщі.

Велика маса урядовців, що має зконструовану душу на щиро вшехпольський лад — зуміла дуже спритно через одну ніч натягнути на себе маску ряних пілсудчиків-санаторів, котрі при кождій нагоді те своє „дзядко"-фільство дуже гучно і бучно маніфестують.

Припускаю, що шановні Читачі „Свободи" вже чули або читали про **народову гецу"** з відкриттям памятника Пілсудського в Коломиї.

Таких „народових гец" є в Польщі дуже багато, а санаціофільські польські дневники переповнені просто фотографічними знимками тих гец.

А хтож їх устроює, як не так давні ще вшехполяки, котрі скоро уміли „найтися в пункті", та вірні програмі партії „К. в. в." (куди вітер віє), котрі відразу ускочили зі шкірою і кістьми в санаційний табор. Але окрім щиро вшехпольської душі — задержали вони і дальше усю давну свою тактику, усі способи урядовання та вирішування всіх справ, стоячих на дневнім порядку.

І треба бути справедливим: тої старої випробуваної тактики держаться вони не лиш супроти Українців, Білорусинів та Німців. Засаду цілковитої самоволі і безправства пристосовують вони також і супроти своїх, таки власних конналіоналів, коли вони лише не даються їм вести на їх санаторській линовці, але хотять жити і поводитися самостійно, тай ще — Боже борони — на польську конституцію покликуються!

В опозиційних часописах польських аж кишить від опису тих ріжних безправств, яких допускаються всілякі урядовці-санатори, і лише настільки є ще ті часописи упривілійовані, що їх так за щонебудь не конфскують, як це діється з українськими часописами.

Усе згнобити, обмежити, придушити, відобрати людности всяку самостійність та свободу вирішення і виконання — отце головний клич теперішної польської бюрократії на всіх землях, з ласки Вилсона та Клеманса приналежних до Польщі — від Ґдині над морем Балтійським аж по Заліщики над нашим срібнотечним Дністром.

Якже тяжко представляється серед таких відносин всяка робота — чи то політична, чи навіть просвітна, а хоч би лише на економічнім полі.

Скликати і справді устроїти віче — це щось незвичайно трудного не лиш для звичайного смертника, але хоч би і для посла чи сенатора-Українця. І так — майже кожде віче пoслови д-рови Целевичеви в його окрузі розганяє поліція. Недавно розігнала поліція віче сенаторови д-рови Макухови. А причини? Ніяких причин нема. Приходить польський поліцайник, заявляє, що віче розвязує і приказує „розейсьцьсен"!

І нарід розходиться, бож ніхто не буде наражувати людей на бравнінґові кулі та на довголітну тюрму.

Однакож і ті розганяння сповняють також дуже видатно свою ролю: вони наглядно вчать народ, як то в практиці **виглядає свобода в польській „републиці"**, і де шукати властивого ворога. А чого не скаже посол, це скаже — хоч може оглядніше — часопис. Треба именно знати, що часописи ширяться у наших селах чимраз більше, а це властиво і є найкраща орґанізація й аґітація.

І це вже почало неподобатись чесній „владзи" і вона видала розпорядок, щоб адміністрації часописів не висилали їх поодиноко, кождому передплатникови осібно, але щоби висилали їх пачками до урядів почтових та подавали їм спис дотичних передплатників. Доперва ті уряди пишуть оліфцем на кождім примірнику адресу — відповідно до того спису (очевидно — латинськими буквами) і той примірник доручують адресатови.

Одним словом — **„владза" хоче мати перегляд, хто і що читає.** Це для неї важне — і вона зі свого становища — має слушність.

Однакож обовязком тих, що стоять на чолі народу (чи з вибору чи з власної волі) є, щоби помимо всіх тих труднощів — таки знайти доступ до народа, таки знайти змогу його освідомлювати і орґанізувати, а рівночасно знайти нові области для політичної роботи і нові способи для національної самооборони.

Клим Обух.

(Далі буде).

Абрагам Лінколн.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ВЕЛИКИЙ БИЗНЕС.

Лойд Дорт, комішенер обезпечення в стейті Небраска, пише в „Юнайтед Стейтс Дейлі", що обезпечення в Америці розвинулося нині до величезного бизнесу, який представляє міліярди долярів.

Супроти сього відповідне зарядженне сими фондами стало дуже поважною справою. Тому й на зарядців обезпечуючих орґанізацій треба підбирати відповідних людей.

ЧИ ПРИЧИНА И НАСЛІДОК?

В Сараєві відслонено недавно памятник для вбийника австрійського архикнязя Франца Фердинанда. Проти відслонення протестували австрійські Німці, котрі добачили в ставленню памятника заохоту до других подібних учинків.

У кілька днів пізніше один 17-літний студент в одній сербській ґімназії стріляв до свого професора, котрого він обвинувачував за переслідування.

Німецькі ґазети звязують обі події. Мовляв, маєте, Серби, наслідок свого величання вбийства. Від вашого величання вбийників ріжні подражнені молодики беруть собі примір.

Можливо, що вартоби тепер і послухати голосу німецьких ґазет, колиб вони в свій час, як Австрія ґаздувала в Боснії по балканськи, були проти сього протестували. Бачити всю вину тільки з одного боку дуже легко. Можливо, що й Серби роблять не зовсім розумно, але й у їх поступованню немало завинила стара австрійська адміністрація.

ВДЯЧНИЙ ЗЕМЛЯЧОК.

„Новое Русское Слово" подає таке „письмо в редакцію":

Письмо в Редакцию

Многоуважаемый г. редактор!

Позвольте мне от имени Т-ва „Днипро" принести искреннюю благодарность новому Русскому Слову за содействие и помочь оказанную в устройстве спектакля „Запорожец за Дунаем".

Искренно уважающий Вас

Лонгин Ковтун,
Голова Т-ва Днипро.

Чому саме „Дніпро" вважає за відповідне „принести искреннюю благодарность" московській ґазеті? Чому саме українське товариство має стояти з шапкою в руці перед московською ґазетою та дякувати за поміч? Чи не пораб уже перестати грати ролю „старательних малоросов"?

ФАЛЬШІВНИКИ ГРОШЕЙ.

Останніми часами в Европі й Америці починають частіше говорити з обуренням проти фальшування большевиками американських грошей. Знавці „внутрішніх" большевицьких справ, самі бувші визначні комуністи, твердять, що фальшування грошей московськими большевиками практикується вже давно й у значних розмірах. Це говорять про чужі гроші. А хіба російські гроші, які випускає кождого дня в паперах комуністична влада, не є фальшованими, коли вони нічим не забезпечені, бо держава вже так збідніла, що не зможе покрити в цей час навіть десятої частини видрукованих нею паперців, котрі мають означати собою гроші?

Вся комуністична політика збудована на фальші, брехні та обмані й фальшування власних, чи чужинецьких грошей є лише одною частиною великої комуністичної програми руїни, обдурювання й нищення людського добробуту та свободи.

О. Максимюк.

ВРАЖІННЯ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ

(1)

Революція видвигнула до влади в Росії людей, котрі ґрупували довкола себе найбільше покривджених царським режімом. Провідники большевицької ідеї кинули між темний народ гасла: „Смерть буржуям! Знищення всього старого до самих основ! На руїнах старого збудуймо волю-свободу і рівність всіх верств народу — нове життя і лад! Не сміє бути панів і хлопів, голодних і покривджених!" Збаламучений народ підхопив ці кличі, бо вони йому заімпонували, але, на жаль, він їх як слід не зрозумів.

В перших днях жовтневої революції частина інтеліґенції стала на службу у большевиків. Однак через переслідування вона скоро усунулась від всякої публичної праці. Частина пробралась за кордон, частина пішла на села шукати спокою й пристановища. Керму держави взяли в руки люди: молоді, фанатичні теоретики, люди чужі для народа— такі люди, яких ідеєю було не народне добро, але пуд „николаївських" рублів, щоб могли відтак дати волю своїй „широкій натурі". Сих послідних найшлося найбільше.

Осуджувати російського большевизму я не беруся, але най відповість і отверезить слідуючий образ тих Українців, котрі ще до нині орієнтуються на нього[illegible] образ не з політичних кругів, не з сальонових поїздів, якими їздять ті, що приїжджають до Росії на оглядини і, нічого правдивого не побачивши, потім описують такі річи, про які там нікому й не снилось; але най їм відповідає образ, схоплений з наглядного і правдивого життя на Україні під большевиками.

— — — — — — —

Дивовижні й неймовірні чутки доходили до Галичини з Великої України про большевиків, їх державний устрій і армію. Однак вони були для мене неймовірні, — видавались байкою із „тисяч і одної ночи". Та незавидна судьба кинула мене разом з Галицькою Армією за Збруч і заглянув я правді в очи. За Збручем, перебуваючи кілька тижнів в Камянци Подільськім, в серпни 1919 р. побачив я відразу дивні річи — чужі й незрозумілі для галицького Українця; прямо новий світ і людей, инше виховання і прикмети чоловіка.

Всі мури камянецькі обліплені величезними пустословними оголошеннями і відозвами та наказами для населення, котрих ніхто не сповняв і ніхто не достоював сповнювання їх.

По переході Збруча пішла Галицька Армія на большевиків. У Камянци Подільському оповідало населення страшні річи про комісарщу Жидівку Фанні, котра над стрімким берегом Смотрича розстрілювала власноручно денно по кільканацять „контрреволюціонерів"; коли не було кого розстрілювати, то виходила над той беріг ріки і вистрілювала там з револьвера кілька разів, щоби в той спосіб заспокоїти свою жажду крови. Дальше розповідали селяне про большевицькі грабежі: одному заграбили корову, другому коні, одному одіж заграбили, дочку і жінку знасилували, у другого зброї за образами шукали і „николаївські" рублі забрали і т. д. і т. д. Наших ранених [illegible]ували і т. д.

Ці оповідання одначе були для мене неймовірні й, бачучи по цій стороні безголовля, наче відчував бажання побачити большевиків, їх лад і „свободу".

Не довго довелось чекати, щоб большевикам заглянути в очи. Осінь надходила. Почали падати холодні дощі. Галицька Армія гола й боса! Ще в березні виїхала зі Станиславова до Відня закупочна місія з от. Зілінським, полк. Луговим і державним придніпрянським контрольором Симоновим, з сотками міліонів корон на закупно мундурів. Від березня до жовтня минуло богато часу, а про місію й слух загинув. Як поїхали, так більше і не вернулися! Мабуть ще й доси торгують еквіпунки для армії! Тиф зачав нищити армію, набираючи щораз більших розмірів. Ліків не було. Лікарі гинули один по другім. Люди гинули в холоді в шпиталях, на возах в дорозі, в ваґонах, на стаціях межи рельсами, під голим небом на осіннім дощи. Галицька Армія стала в кінци боенездатною, живим трупом. Так застала нас Денікінщина, а коли ця завалилась, прийшли большевики, „товарищі", як селяни їх називають. Ідея галицького жовніра, наче той вічний Жид, невичерпана: заставила булаб його й з чортом злучитися, щоб тільки поміч йому визволити рідну землю від ненависного ворога-Ляха.

Галицька Армія перед утечею Денікінців виїхала в Херсонщину й околиці Одеси. Хорі, нездібні до транспорту, остались по шпиталях, бо виїзд був наглий.

Я лишився хорий на плямистий тиф в містечку Браїлові, коло Жмеринки, де мене застали большевики. Шпиталь, „земська больниця", находився під містом. В нім уладила ще команда Бриґади У. С. С. для своїх хорих окремий відділ. Платили управі больниці по 150 карб. за удержання хорого денно. Бриґада виїжджаючи, полишила кількох старшин і кільканацять стрільців-виздоровців для опіки над хорими та заосмотрила шпиталь харчами на довший час; грошей лишила дуже мало, бо українських гривень не було в касі, а рублів Денікінських (Южной Россіи) вже підчас утечі Денікінської армії ніхто не приймав. Команданти шпиталя змінялись часто, бо один по другім захоровував. За мого побуту в шпитали був комендантом пор. Ващук, виздоровець по плямистім тифі. В шпитали було хорих понад 900 людий. Лікарств не було. Лікарів всего два. Санітарної обслуги дуже мало і то складалась вона з виздоровців, котрі були по слабости так виходілі й ослаблені, що ледви ногами плентали. Не було кому доглядати хорих. Не було кому накрити хорого, білля випрати, дров і свіжої соломи привезти, хоч коні були; не було кому пашні для коний привезти, через що більш як половина коний поздихала.

В маґазині все добро лежало, а не було кому зварити відповідної страви для хорих на тиф. Хорим подавали рано й у вечір чай, а на обід зупу, фасолю або капусту. В горячці люде звичайно нічого не їли, тільки кождий випивав денно що найменше ведро зимної води.

Пригадую собі, як нині, різдвяний святий вечер, коли подала мені „сиділка" мого відділу на крісло на тарілці один величезний голубець з крупами і два не менші вареники з капустою. Я був тоді якраз два дні по кризі, ледви повертав очима, а рушитись не було сили; голова була тяжка, мозок цілком не функціонував, а найменший рух приносив страшні болі і заворот. Я поглянув на той голубець і вареники і згадав своїх старенњких родичів, святу вечеру колись разом з ними за столом та брата свого, котрий також находиться на Вкраїні, а я не знав де. Туга й жаль стиснули за серце, а слів ані думок не найшов я в своїй голові, щоб собі відповісти, хто цьому винен. Їсти хотілося мені страшенно, як звичайно по тифі, коли чоловік виголоджений їсть усе, що попаде, й ніколи ненаситний, а здержався, бо боявся, щоб тверда страва не навернула горячки.

Слідуючий день приніс 19 небіщиків від твердих голубців і вареників з квасною капустою. Хорі лежали на підлозі в чорнім, як земля, біллю, на соломі брудній стертій на порох, вошей міліони гризли. Умирало понад 30%. Що дня було кілька або кільканацять мерців. Не було кому їх навіть добре похоронити, бо виздоровці не мали сили довбати замерзлої землі. Весною пси відгрібали трупи й розтягали по чорнім полі, недалеко шпиталя, де від жовтня 1919 до лютого 1920 р. повстав великий цвинтар У. С. С. Жаль серце стискав, коли я, переходячи щораз, глядів на той цвинтар, де лежали борці за ідею, найкраща молодіж і цвіт Галицької України.

(Дальше буде)

На „малопольській" льокальній залізниці.

Подорожній (до кондуктора): Чому поїзд задержався тут серед поля, тутже нема ніякої стації?!

Кондуктор: Корова стояла на шинах. Ага! Вона побігла вже, то поїдемо далі.

Пів години пізніше, подорожний питає:

— Чому поїзд знову задержався?

Кондуктор: Ми здогонили корову!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК РОЗУМІТИ ОБЄДНАННЯ ПАРТІЙ.

Нераз серед громадянства чуються нарікання, що наш український нарід порозбиваний на ріжні партії. Богато говориться, що колиб ми зєдналися тут на еміґрації, то тоді навіть булаби українська держава. Певно, що колиб ми зєдналися, то можнаби дещо більше зробити для вітчини, ніж ми робимо тепер. Однак з того ще не виходить, що ми дійсно зараз збудуємо державу. Та замало є кричати, щоби наш нарід обєднався, а треба щось робити, щоби обєднатися самим, і треба розуміти, як обєднуватися. Але щож говорити, коли ми бачимо своїми очами, що ті, котрі роблять реальну народну роботу й хочуть, щоби наш нарід обєднався, створили Обєднання, котре вже існує 7 літ і робить величезну роботу, не звертаючи уваги на наших крикунів, що тільки мають собі до роботи, що кидати колоди під ноги тим, котрі працюють безкорисно для загальної справи. Найважніше є те, що ми ще не є настільки свідомі національно й не розуміємо як слід не тільки обєднання, а навіть не розуміємо свого внутрішнього групового, чи партійного обєднання в тій партії, до якої самі належимо.

Правда, не треба дивуватися, що ми так мало національно свідомі, бо ми були довгі літа рабами й погноєм для московського, австрійського, мадярського, чеського й ляцького панування на наших землях, а й тепер ми ще не виродилися з рабства й покори. Однак ми є свідками того, коли то український нарід уже був на час скинув з себе московські кайдани та австрійське й польське ярмо. Тай тепер він бореться й працює, щоб увільнити себе зпід панования чужинців, а створити нове життя, щоби бути господарем у своїй хаті й паном у своїй українській самостійній державі.

Коли ми не зуміли закріпити української держави, то до цього були сотки причин. Та на мою думку одною важнішою причиною було те, що ми замало свідомі, у нас бракувало певного розуміння потреби національної держави. У нас партійні забобони стояли вище української нації, вище української держави. Серед нас панував соціялістичний талмудизм, а що той соціялізм був не український, так як тепер комунізм не є український, а московський, то й нема чого дивуватися, що нема української держави. Та з того не виходить, щоби говорити, що український нарід має спускатися на дно. Стара й нова історія українського народа нехай буде наукою до дальшої боротьби за визволення зпід чужого панування. Вся історія наших змагань за свою державність учить, що ніхто нам не поможе, як собі самі не поможемо. Поміч Москалів і Ляхів уже на наших очах нам боком вилазить. Клич спиратися на власні живі сили українського народа є одиноко-доцільним і зрозумілим для народа. Спираючись у першій мірі на власні сили інші народи добилися державности, як Ірляндці, Чехи, а раніше богато инших народів і навіть Америка.

Не звертаймо уваги на тих, котрі тільки кричать, чому наші провідники, чи інтелігенція не зєднуються, але ми самі мусимо єднатися, щоби спільними силами будувати свою державу не язиком, а ділом. Не чекаймо поки всі партії обєднаються. Партії можуть згинути, але нація не згине. І тому єднаймося національно для спільної всім праці.

Та й не кожда українська партія працює виключно в інтересах українського народу. Приміром, большевицька партія працює для добра комунізму московського; партія „Сборони України", хоч поправді сказати це не є партія в тіснім розумінню, а групка, вона працює лише в інтересах своїх групових забобонів, а не для загальної справи; група гетьманців майже переходить до музею, а групи А. Лівицького в Злучених Державах не було й нема, хоч як старається її зліпити дехто з „високих політиків". Отже ті, котрі кричать, щоби партії обєдналися мусять зрозуміти, що властиво українським націоналістам, котрі йдуть з Обєднанням, нема з ким обєднуватися. Обєднуватися ґрупами чи особами, котрі нахиляються до Москалів, або до Ляхів, нема чого й не можна. Так само не буде хісна в обєднанню з тими, що бачать лише свій партійно-гуртовий інтерес, а не всього загалу. Отже передовсім треба внутрішнього обєденання й тіснішого злучення всіх українських свідомих та активних націоналістів-державників. Нового обєднання нема чого шукати, але ще тісніше згуртуватися біля істнуючого Обєднання, котре високо тримає прапор боротьби за українську державу та реальною працею бере участь у тій боротьбі.

У Ню Йорку, як звичайно, можна богато дечого цікавого бачити тай дечого нового почути між українським громадянством. Дехто має слушність, що називає місто Ню Йорк Вавилоном, бо тут всяка техніка, штука, малярство й бизнес розвиваються так, що годі відразу збагнути. Всяка культурна мудрість тут процвітає немовби дійсні цвіти в теплярні. Прогибіція тут є дуже шанована: це можна пізнати по тім, що майже пятий або шестий дім має самогонні прилади й звичайно нема для них безробіття. Одним словом: є все.

Та рівнож і глупоти не бракує й на неї є попит великий. Тут усяка нація має свій рекорд: Поляки до злочинства, Італійці до бизнесу й до різання ножами, Росіяне й Ірляндці славні тим, що більше від них ніхто не випє, Жиди великі бизнесмени, а Українці великі політики. Правда, політика не є соромний фах, а особливо для нас, Українців, котрі не мають своєї держави. Але однак у тій політиці є богато глупоти. Нюйорські Українці все думають, що як вони якусь справу вирішать, то й край мусить це зробити так, а не инакше. Так само й на Америку вони дивляться, що коли наприклад нюйорські Українці ухвалять погодитися з редактором „Свободи", з польонофілами й „оборонцями", то, як це станеться, зараз буде вільна й самостійна Україна.

Дуже часто можна почути від Нюйорчан, що їх не обходить те „Обєднання", яке в Филаделфії, бо їм хочеться, щоби в Ню Йорку отворити центр на всю Америку. А коли в Ню Йорку це не вдасться зробити, то в цьому вина інтеліґенції та передовсім редакторів „Свободи". Та здається мені, що нема иншого народу, деб так зневажали свою інтеліґенцію, як у нас, хоч наша інтеліґенція вийшла зі свого народу й бореться за українські національні інтереси. Ми забуваємо, що ніде нема державного народу, який не мавби своєї інтеліґенції. Я тішуся тим, що й інтеліґенція у нас є, тільки, на жаль, замало. Високість культури народа міряється скількістю його інтеліґенції та відношенням до неї народа. У нас нема власної здегенерованої шляхти, яка дійсно часто буває язвою на тілі народному, а ми нерозумно своє обурення [illegible] ненависть до родовитої шляхти переносимо на нашу інтелігенцію й тим рубаємо той сук, на якому сидимо вище від диких народів.

Часто нарікаємо, що наша інтелігенція не хоче лучитися між собою й веде міжусобну боротьбу. Колиб ця боротьба була особистого характеру, то ми тоді малиб рацію ганьбити нашу істелігенцію та провідників в Америці за те, що вона свої інтереси ставить вище загально-національних. Та придивімся ліпше й тоді побачимо, що боротьба окремих наших груп має в своєму ґрунті глибоке ідельогічне та політичне розходження.

Газета „Свобода" й провідники Обєднання ведуть політику безкомпромісового українського демократично-народного націоналізму. Гетьманці проповідують рабство й покору московсько-польській шляхті під зверхністю нею поставленого гетьмана. Ця ґрупа лише прикривається ідеєю української державности, щоби тим засліпити та покорити український трудовий нарід піти під ноги споконвічних його національних та клясових ворогів. Оборонці, навпаки, проповідують свій партійно-гуртковий „соціялізм", ставлючи партію понад державою й понад нарід. Та й „соціялізм" їх це невдала перерібка на український копил того соціялізму, який боротьбу за українську державність в 1917—20 роках звів на манівці. Шеста вулиця в Ню Йорку з доктором Л. Цегельським отверто проповідує польонофільство й компроміс з Польщею та всіма способами старається розбити акцію Обєднання допомоги Рідному Краєві, бо акція ця найбільше ненависна Полякам.

Отож бачимо, що, тут є розходження глибокі й принципові, а не особистого характеру. Нема чого українському національно-патріотичному загалови звертати увагу на те, що в Америці поза великим національним табором „Свободи" та Обєднання нидіють і капарять инші ґрупки тай окремі претенденти на „великих" провідників. Нам треба всіма силами старатися міцніще обєднати свій національний табор у дисциплінровані лави свідомого громадянства. Нам треба виплекати в масах ще більшу активність у боротьбі за свої принципи та в поборюванню ворожих ґруп й орґанізацій, що стараються підорвати силу й значіння українського національного табору. Боротися, а не обєднуватися треба з тими, котрі **боротьбу всього українського народу** за визволення зпід чужинецького ярма стараються звести на манівці вузькопартійних інтриг та амбіцій окремих осіб чи ґрупок, чи до запобігання перед Москалями, Ляхами, чи якими иншими захватчиками українських земель. Обєднуймо свої національні лави тісніше й ми побачимо, що нас леґіон, але ще покищо розпорошений. Нам, сильним числом, треба стати також сильними й орґанізованістю, то тоді ми побачимо ясно, як непотрібні для нас й смішні розмови про обєднання зі слабшими. Тоді слабі самі прийдуть до нас.

В. Дроботій,
Ню Йорк, Н. И.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ГЕМТРЕМК, МІЦ.

Коляда на Рідний Край.

Товариство „Орґанізація Державного Визволення України" (бувша Демократична Січова Сотня) рішила піти з колядою на допомогу бойовій акції.

Зібрано $66 і вислано до краю через Обєднання.

Як бачимо зі збірки, коляда цього року не дописала. Склалися на це ріжні причини. Найважніша та, що в нас є велике безробіття. Але є ще й инші причини. Коли ми ходили з колядою, то дехто ставився до нас з недовірєм. Казали, що о. Побуцький вичисляв у церкві хто ходитиме з колядою й кого треба поперти. Сказано, що будуть ходити тростіси, гетьманські Січовики, щоби зібрати на гетьманську пресу і т. п. Але про якусь бойову акцію, про збірку на боротьбу з окупантами наших земель їм у церкві не говорили і тому вони такої коляди не будуть складати.

Инші знову говорили, що чули від гетьманців, що ми не колядуємо на боротьбу з ворогами, а тільки на православну церкву. От і через таке баламутство зібрано тільки $66. Потерпів на тім отже тільки старий край і добра бойова справа.

Жертвували:

М. Якимів $5 ($3 Рідна Школа і $2 боєвий фонд), Ан. Прибила $5 на Рідну Школу, М. Шаран $1 на інвалідів.

На бойовий фонд:

І. Рунска 1 дол., И. Солодкевич 1 дол., Півл реставрант 5 дол., И. Чайковський 1 дол., В. Седляр 2 дол., П. Штоґрин 1 дол., О. Чепак 1 дол., В. Глухий 1 дол., І. Заблоцький 2 дол., Д. Войтишин 2 дол., Ст. Простий 1 дол., Н. Машталер 1 дол., Ст. Шумяк 1 дол., Н. Стахів 2 дол., И. Кульчицький 2 дол., И. Штельмах 7 дол., Т. Мусій 2 дол., І. Івасюк 2 дол., І. Чайковський 1 дол., М. Кулинич 1 дол., Девісон (укр. аптика) 2 дол., О. Курчак 1 дол., Д. Рубаха 1 дол., І. Дума 2 дол., М. Савчук 1 дол., В. Крушельницький 1 дол., Д. Цирбавка 3 дол., о. М. Кашуба 1 дол., И. Морозовський 1 дол., К. Нановський 1 дол., О. Курочка 1 дол., А. Патра 1 дол., М. Сосновський 1 дол., М. Черній 1 дол.

Разом зібрано $66.00.

Данило Рубаха.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ТАК КОМУНІСТИЧНА ВЛАДА ДБАЄ ПРО СВОЇХ СТУДЕНТІВ.

З обуренням поверталися ми.

Уявіть собі маленьку кімнату. У кімнаті сидить людина. Навколо неї натовп молодих людей. Людина „мечет гром и молнию": „Геть звідсіля, а то я вас вишвирну". „Я сьогодні не приймаю".

Таку картину застали обслідувачі в гуртожитку ч. 2. Людина, що „метала гром и молнию", комендант цього гуртожитку.

Але не тільки він один так ставиться до студентів. Керівник ЦБПС Четін „мотивував" відмовлення дати сімейну кімнату, робітникові з великим стажем, Хоменкові, якому Міськрада ухвалила дати кімнату, так:

„Не дам тобі сімейної кімнати, бо коли буде в тебе кімната, то ви зробите ще одну, а може й більше, дітину".

Так Хоменко кімнати й не одержав. А от студентка ІНО, тов. Помазин, що закінчила вже його, так їй можна одній займати сімейну кімнату. Тов. Боровик, студент КПІ, має ордера на цю кімнату, але Помазан з неї „чомусь" не виселяють...

Усі студенти цього гуртожитку в один голос скаржаться на тов. Четіна. Тов. Хабанові, студентові, тов. Четін прямо сказав: — „Ти одружений, жінка твоя вагітна, отже і не мрій про кімнату". А от студентові, Карпенкові, який тільки 3 місяці одружений не з студенткою, сімейну кімнату одразу дали...

Взагалі ніякої системи щодо заселення гуртожитку ч. 2 нема й не було. Наприклад, при обслідувачах прийшли нові люде, яких прислали з подорожніми, й їм відмовили, бо не було місць. Заселяють, як сам сказав комендант, і телефоном, без „путьовок". От так дзвонить тов. Четін до коменданта цього гуртожитку: „Приймай — і все". Її/їх приймають.

Санітарний стан поганий. Пояснюється це тим, що лікар рідко там буває. Медогляду жадного разу не було, а проте студенти 46. загальної кімнати скаржаться, що між ними є такий студент, якого воші заїли... Там же у 46. кімнаті два тижні будують піч й ніяк не збудують. Глина, сміття, все це перемішано на підлозі навколо ліжок, по всій кімнаті. Вікна вибивано.

Хіба можна у таких обставинах працювати? — питають студенти.

В 53. кімнаті зі стелі прямо тече й ніхто ніякої уваги на це не звертає. Студенти, що там живуть, подавали не одну заяву про це.

41. кімната міститься поруч із вбиральнею. У цій кімнаті такий „душок", що стояти не можна, а там живуть... Навіть вікна там немає. Характерно, що, як нам казали студенти, 4 роки вони не бачили в себе представників з Управи Будинків Пролетарського Студентства.

З обуренням поверталися ми з обслідування. До суворої відповідальности треба притягти винних! Цього вимагає громадськість!

І. Фельфікс (Штамп. фабрика). Шварцблат („Більшовик"). Бернардський (ЦРК).

(„Пролетарська Правда", Київ).

— Я дуже гарно жию з моєю жінкою, — хвалиться чоловік серед приятелів.

— Ніколи не свaритеся?

— Чому ні, сваримося, але зараз і сміємося.

— Якжеж це так?

— Дуже просто. Коли жінка розсердиться, вона кидає в мене кочергою. Коли вцілить у мене — то вона сміється, коли не вцілить, то я сміюся.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Т-во ім. Тараса Шевченка, від. 252 УНС, звідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го лютого, в 1-шій годині пополудни в галі укр. прав. церкви, 1944 Ірі вул. Проситься всіх членів прийти на означений час, маємо важні справи до полагодження, а спеціяльно справа бувшого касієра. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Іван Скульський, секр. рек.

ГАМТРАМК, МІЦ. Т-во Згода, від. 20 УНС, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 16-го лютого, в 1-шій годині пополудни на Grayling St. в Українській Хаті. Проситься всіх членів явитись на мітінґ, бо є важні справи до полагоджування і контрольна комісія має здати справоздання за 1929 рік. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Триш, секр. рек.

СТ. ЛУІС, МО. Отсим повідомляється усіх членів Б-ства св. Володимира Вел., від. 179 УНС, що на відбувшихся річних зборах вибрано а рівночасно потверджено старий уряд на рік 1930.: Михайло Дмитришин, предс.; Михайло Паращак, заст.; Теодор Владика, секр. фін.; Василь Гордак, заст.; Михайло Стеців, секр. рек.; Стах Стецик, заст.; Михайло Кульчицький, касієр; Іван Добромільський, заст. Контрольна комісія: Василь Андрух, Іван Онуфрей, Микола Тильович. Прапорчики: Іван Гатлаш, Йосиф Яцичко. Опікун діточий: Іван Онуфрей; заст.: Василь Білик. Мітінґи будуть відбуватися в треті неділі по першім, як і передше. — Теодор Владика, секр. фін.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230 УНС, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори не будуть в другу неділю, але в третю, дня 16-го лютого, в 2-гій годині пополудни в Литовській Галі на Савт Сайд. Проситься членів не забути дня і години і прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Члени довгуючі за старий рік, не сповняючі своїх обовязків, будуть виписані з братства і У. Н. Союза. Будемо поступали з такими членами після статута. — Юрій Присташ, предс.; Микола Щурко, кас.; Іван Павловський, писар.

ЛУДЛОВ, МАСС. Т-во ім. Івана Франка, від. 253 УНС, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться 15-го лютого в годині 7-мій вечером на українській галі. Проситься членів прийти на час, щоби можна всякі справи привести до порядку. Не явившийся член буде караний після ухвали товариської. — Д. Хавко, предс.; М. Кульбанський, кас.; П. Пилипів, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Братство св. Андрія, від. 48 УНС, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, дня 16-го лютого в год. 2-гій пополудни в гали М. Неґребецького під ч. 84 N. River St.; Plains, Pa. На сім мітінґу кождий член, котрий довгує, має виповнити свої залеглости до обрахунку книжок, бо контрольори будуть книжки обраховувати, щоби не було клопотів. Неявившийся член заплатить кару, таксамо і урядник, після статута і яку кару відділ ухвалить. — Теодор Катулька, предс.; Йосиф Кривий, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Т-во ім. Івана Франка, від. 97 УНС, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 16. лютого в годині 1.30 пополудни в галі церковній під числом 47 Hope Ave. Проситься членів, щоби трохи більшим числом явились на зборах. — В. Сметана, предс.; І. Долінський, кас.; М. Табачук, секр.

ЗІҐЛЕР, ІЛЛ. Уряд відділу 377 У. Н. Союза повідомляє членів, що мітінґ відбудеться дня 16-го лютого у М. Гр. Олексяка під числом 6 Orchard St. Проситься всіх явитись, бо маємо полагодити біжучі справи. — Семен Татішак, предс.; Михайло Олексяк, секр.

ВИЛКС БЕРРИ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223 УНС, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 16-го лютого, зараз по службі Божій в галі парохіяльній. Проситься членів прибути на мітінґ на означений час, бо є важні справи до полагодження. Кождий член має вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. — С. Петро Маліборський.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Т-во Любов, від. 370 УНС, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 16. лютого в гали церковній, 127 Парк ул. в першій годині пополудни. Проситься всіх членів прибути на час. Уряд на 1930 рік зістав вибраний, як слідує: К. Марушак, предс.; Михайло Березіцький заст. предс.; Йосиф Децембер, секр. рек.; І. Хонета, заст.; Ф. Ковальчук, секр. фін.; О. Гіна, заст. Контрольна комісія: Н. Хабінець, Н. Плутовський, М. Підскальний. Надзиратель хорих на горі міста: Петро Матвійчук і Анастазія Сантара; на Фер Гейвен: Павло Василик і Марія Колесняк. Зі всіми тов. справами голоситися до секр. рек. під число 667 Grand Ave., New Haven, Conn. — К. Марущак, предс.; И. Децембер, секр. рек.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Василія Великого, від. 229 УНС, повідомляє членів, що на річнім мітінґу, котрий відбувся 19-го січня, вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Іван Тарас, предс.; Ілько Гоменчук, заст.; Михайло Коцюбка, кас.; Петро Лочич, секр.; Михайло Федицький, Кирило Волощук, Стах Гурський, контрольори. Михайло Коцюбка, дозиратель хорих. Мітінґи будуть відбуватися в третю неділю кождого місяця в церковній гали 428 North Seventh St. о годині першій пополудни. Слідуючий мітінґ відбудеться 16-го лютого. Проситься всіх членів, щоби прибули, бо маємо важні справи до полагодження. Адреса секретаря братства є: Петро Лочич, 1303 Dorothy St. — Іван Тарас, предс.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15 лютого, в годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прибути на збори, а довгуючих проситься вирівнати свої вкладки. — В. Павлишин, гол.; Р. Рубльовський, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Т-во ім. Т. Шевченка, від. 73 УНС, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що звичайний місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16-го лютого 1930 р. на What Cheer Hall, 643 N. Main St., corner Randal St. Початок о годині 1-шій пополудни. Всі члени повинні явитися на тім мітінґу, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають поплатити всі свої довги, бо інакше будуть безпроволочно суспендовані. — М. Свікер, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Уряд від. 288, подає до відома, що звичайний мітінґ відбудеться дня 16 лютого, точно в годині 1-ій пополудни. Напоминається усіх членів, щоби явилися на сім мітінґу, бо є дуже важні справи до полагодження. Є тертя над ухвалами з 1929 р., треба ті тертя полагодити і нові ухвали потвердити. Секретар взиває тих членів, котрі ще не подали своєї адреси секретареви, щоби зробили се на сім мітінґу. Не явившийся член на сім мітінґу підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол., без жадних викрутів. — Т. Завацький, предс.; Ів. Малицький, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на біжучий рік: Григорій Сайкевич, предс.; Г. Костич, заст.; Трофим Морроз, касієр; О. Шийка, заст.; Павло Саламаха, фін. секр.; І. Бокла, заст.; Іван Бокла, рек. секр.; А. Климаш, заст.; Темко Хомин, Олекса Шийка і Григорій Костик, контрольори; Василь Костик і Михайло Пащук, дозирателі хорих. Мітінґи і надалі відбуваються в кожду третю неділю по першім. Проситься всіх членів прийти на мітінґ, котрий відбудеться 16 лютого, зараз по Сл. Божій, в Укр. Школі на Рівер ул. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости в сім місяци, бо наразяться на суспенду. — П. Саламаха, фін. секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 34, повідомляє усіх своїх членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого, в годині 2-ій пополудни, на гали церковній, Іст 31 улиця і Charlston Ave. Обовязком є кождого члена явитись на тім мітінґу, бо є дуже важні справи до полагодження еще з місяця січня, як вам відомо за справи предсідателя. Довгуючих за календарі проситься вирівнати на сім мітінґу. Будемо принимати нових членів без вступного. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Іван Чмирид, секр. фін.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє усіх своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в неділю, 16 лютого, в годині 2-ій пополудни, в галі Укр. Нар. Дому, 237 Hope Ave. Проситься усіх членів прийти на збори, бо є кілька важних справ до полагодження. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглости. Взивається тих, що ще не належать до У. Н. Союза, щоби прийшли та вписалися в члени, бо тепер принимаємо без вступного. — Вол. Лелет, пр.; Мих. Гуцалюк, кас.; Мих. Федоров, секр.

— Вейтер! Колиж нарешті принесете мені тиеї пів дикої печеної качки, що я замовив тому добрих двацять пять хвиль!?

Вейтер: Як лише котрийсь інший гість замовить другу половину. Таж не можемо вповлювати половину качки.

Жінка (до чоловіка): Чи знаєш, Степаночку, що саме нині припадають трицяті роковини нашого подружжа?

Чоловік: Це історичні роковини!

Жінка: Як то історичні?

Чоловік: Трицятьлітньої війни...

— Хотів би ти жити на північнім бігуні?

— Що ти за дурниці говориш?!

— Ні, лише подумай: приносять вексель, а я спокійно кажу: „Прийдіть завтра!" Таж там пів року день, а пів року ніч. Усього один день в році.

Елеґантна пані каже до ґрафольоґа:

— Означить мені характер людини з осьтаким почерком письма.

— Його характер дуже терпеливий та згідливий.

— О, то дуже добре! Це письмо моєї кравчині.

— Коли Капуста ожениться з Довбачівною?

— Гадаю, що ніколи.

— Ов, а то чому?

— Вона не хоче вийти за нього, поки він не поплатить своїх довгів, а він не може поплатити довгів, поки не ожениться з нею.

У „малопольськім" готелі.

— Прошу мені дати іншу кімнату. Я найшов на постелі блощицю!

— Алеж це нежива блощиця!

— Що з того — всеж таки напевно оставила якусь сімю!

— Олю, не розумію тебе! Такого чоловіка хочеш покинути, яким очаровані всі жінки!

— Саме тому хочу покинути його.